

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 67. став 2. Устава Републике Србије, који прописује да правну помоћ пружају адвокатура, као самостална и независна служба, и службе правне помоћи које се оснивају у јединицама локалне самоуправе, у складу са законом, а ставом 3. истог члана да се законом одређује када је правна помоћ бесплатна.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

У демократским друштвима могућност ефикасне заштите повређених и угрожених права један је од основних услова за остваривање правног поретка и принципа владавине права. Правна заштита која се пружа мора задовољити одређене стандарде, који извиру из права на правично суђење, једног од људских права гарантованом међународним документима о људским правима и Уставом Републике Србије. Правично суђење подразумева да су појединци равноправни у приступу правди и да пред судом и другим органима јавне власти могу делотворно, под једнаким условима и без дискриминације, да штите и остварују своја права. Да би се то остварило, сваком појединцу мора бити доступна правна помоћ, што подразумева дужност државе да обезбеди пружање правне помоћи задовољавајућег квалитета, бесплатне или са смањеним трошковима, када лице коме је правна помоћ потребна није у стању да је плати или када пружање правне помоћи намећу разлози правичности.

Устав Републике Србије, по угледу на решења у савременом упоредном праву, гарантује сваком појединцу право на правну помоћ (члан 67), чиме је ово право по први пут у нашем правном систему стекло статус Уставом зајамченог људског права. Уставно јемство права на правну помоћ намеће држави обавезу да обезбеди услове за уживање и заштиту овог права. Сагласно томе, неопходно је да се законом уреди пружање правне помоћи, што укључује и обавезу да се обезбеди пружање бесплатне правне помоћи. Поред тога, Устав Републике Србије предвиђа и забрану сваког облика дискриминације (члан 21. став 3. Устава) и гаранцију да се достигнути ниво људских права не може смањивати (члан 20. став 2. Устава).

Влада је усвојила Стратегију развоја система бесплатне правне помоћи у Републици Србији („Службени гласник РС”, број 74/10), којом су утврђене смернице и кључни

принципи будућег законског и институционалног оквира система бесплатне правне помоћи, стратешки правци његовог развоја и општи и посебни циљеви и мере за њихово остваривање.

Такође, Националном стратегијом реформе правосуђа за период 2013-2018. године („Службени гласник РС”, број 57/13) и пратећим акционим планом за њено спровођење, у циљу спровођења планираних активности, у нормативном делу, предвиђено је и усвајање закона који ће целовито уредити бесплатну правну помоћ.

Обавеза Републике Србије да створи услове за уживање и заштиту права на правну помоћ извире из универзалних међународних докумената о људским правима, који гарантују право на приступ правди и правично суђење.

Чланом 10. Опште декларације о правима човека предвиђено је да: „свако има потпуно једнако право на правично и јавно суђење пред независним и непристраним судом који ће одлучити о његовим правима и обавезама и о основаности сваке кривичне оптужбе против њега”. Право на делотворан приступ правди и правично суђење гарантује и Међународни пакт о грађанским и политичким правима („Службени лист СФРЈ”, број 7/71) којим је предвиђено да су сви једнаки пред судовима и да свако има право да законом одређени надлежни, независни и непристрасни суд непристрано и јавно испита његов предмет и одлучи о оправданости сваке кривичне оптужбе која је против њега подигнута или спора о грађанскоправним правима и обавезама (14. став 1). Јемство делотворног приступа правди, које изричито укључује и право на правну помоћ, садржано је и у Закону о ратификацији Конвенције Уједињених нација о правима детета („Службени лист СФРЈ - Међународни уговори”, број 15/90 и „Службени лист СРЈ - Међународни уговори”, бр. 4/96 и 2/97) којом је, поред осталог предвиђено да: „свако дете лишено слободе има право на хитну правну и другу одговарајућу помоћ, право да пред судом или другим надлежним, независним и непристрасним органом постави питање законитости лишавања слободе, као и право на хитну одлуку о том питању” (члан 37. тачка д).

Обавеза развијања система правне помоћи произлази и из Закона о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода („Службени лист СЦГ - Међународни уговори”, бр. 9/03, 5/05 и 7/05 – исправка) чијом је ратификацијом Република Србија прихватила јурисдикцију Европског суда за људска права.

Чланом 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода гарантовано је право на правично суђење, као посебно људско право базирано на идејама природне правде, чије је остваривање од суштинске важности за развој демократије и принципа владавине права. Конвенцијски стандард правичног суђења укључује читав низ посебних права, као што су право на делотворан приступ суду, право на саслушање, једнакост у коришћењу процесних овлашћења, право на непристрасан и независан суд установљен законом, право на јавност у поступку и др. Један од инструмената за остваривање права на приступ правди и задовољења стандарда правичног суђења јесте

право на правну помоћ. Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, право на правну помоћ изричито је признато само појединцима оптуженим за кривично дело, тако што је у члану 6. став 3. тачка (ц) предвиђено да свако ко је оптужен за кривично дело има право да се брани лично или путем браница кога сам изабере или, ако нема довољно средстава да плати за правну помоћ, да ову помоћ добије бесплатно, када интереси правде то захтевају. Међутим, с обзиром да стандард делотворног приступа правди и правичног суђења важи и за област грађанскоправне заштите, право на правну помоћ зајемчено је и у поступцима у којима се одлучује о грађанским правима и обавезама.

Према Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода, дужност пружања бесплатне правне помоћи постоји када „интерес правде” то налаже. Критеријуми на основу којих се „интерес правде” процењује развијени су у дугогодишњој пракси Европског суда за људска права и изражени у његовим бројним одлукама. Међу овим критеријумима кључну улогу имају: правна и чињенична сложеност случаја, тежина запрећене казне, природа супстанцијалног права ради чије се заштите поступак води, као и његов значај за појединца, постулативна неспособност појединца према одредбама домаћег права, стварна способност постулативно способног појединца да се сам брани, односно да сам предузима процесне радње, при чему се сагледавају све околности које се тичу појединца, као што су узраст, степен писмености, припадност социјално угроженој, односно маргинализованој друштвеној групи и др.

Обавеза Републике Србије да законом уреди и операционализује пружање правне помоћи, укључујући и бесплатну правну помоћ, проистиче и из њеног чланства у Савету Европе, чије је већи број препорука, које се односе на бесплатну правну помоћ, обавезна да испуни.

Иако Устав Републике Србије јемчи право на правну помоћ, пружање правне помоћи, укључујући и бесплатну правну помоћ, није на адекватан начин регулисано, нити постоји целовито уређен систем пружања правне помоћи. Овакво стање је неодрживо, посебно ако се имају у виду све веће потребе за пружањем правне помоћи.

Одредбе о правној помоћи садржане су у више закона, који регулишу само поједине видове правне помоћи. У Републици Србији је потреба за пружањем бесплатне правне помоћи велика. На овакав закључак упућују подаци о броју, структури и социо-економском положају становништва и тренд пораста потребе за судском заштитом, а посебно становништва тзв. „рањивих група”.

У Републици Србији доступност правне помоћи није на задовољавајућем нивоу. У судској статистици не постоје обједињени подаци о броју окривљених којима је по службеној дужности постављен бранилац. Постојећи механизми пружања бесплатне правне помоћи имају недостатака, од којих су кључни: бесплатна правна помоћ није доступна великом броју грађана, не постоји могућност прикупљања веродостојних

статистичких података на нивоу државе, који су неопходни за успешно планирање и управљање системом бесплатне правне помоћи, не постоји могућност прикупљања потпуних и тачних података који би омогућили увид у степен ефикасности постојећих механизма, анализу расхода и израду валидних финансијских планова, није обезбеђена контрола ваљаности услуга правне помоћи, а пружаоци бесплатне правне помоћи нису довољно мотивисани за пружање ваљаних услуга правне помоћи. Доступност правде спада међу кључне факторе хуманизације и демократизације друштва и остваривања принципа владавине права. Доступност правде је, истовремено, и један је од инструмената за смањење сиромаштва и од снажног је утицаја на задовољство грађана и њихово идентификовање са правним системом. Дугогодишње неповољно стање у области правосуђа, у целини посматрано, изазвало је кризу права, губитак поверења грађана да су вредности слободе, једнакости и правде заиста доступне и опадање правне свести грађана. Грађани данас слабо познају правна начела и процедуре и своја права, као и начине њиховог остваривања и заштите.

Негативне последице постојећег стања у области пружања правне помоћи намећу потребу да се што пре изгради модеран нормативно-правни оквир правне помоћи и успостави ефикасан систем бесплатне правне помоћи.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

У глави првој (Опште одредбе) Закона, у чл. 1. до 12. уређује се предмет и циљ закона, појам и услови за пружање бесплатне правне помоћи, дефинише се орган јавне власти, као и садржина и облици бесплатне правне помоћи. Дате су и основне одредбе о поступцима у којима није дозвољена бесплатна правна помоћ, утврђују се потенцијални корисници и пружаоци бесплатне правне помоћи и основна начела функционисања система бесплатне правне помоћи.

Чланом 1. Закона утврђено је да је предмет Закона бесплатна правна помоћ и бесплатна правна помоћ у прекограничним споровима. Затим, овим чланом се прописује и да се одредбе овог закона примењују само у случајевима у којима корисник није остварио право на бесплатну правну помоћ у складу са одредбама других закона.

Чланом 2. Закона утврђено је да је циљ закона да се сваком лицу обезбеди право на делотворан и једнак приступ правди. Дакле, сваком лицу се обезбеђује једнак приступ правди у складу са начелима владавине права и равноправности појединаца у поступку пред судом, органом управе или другом органу јавне власти и Уставним судом пред којима се остварују или штите појединачна права, обавезе и интереси.

Чланом 3. Закона дефинисан је појам бесплатне правне помоћи, који обухвата правну помоћ која се кориснику пружа бесплатно, тј. коју он није дужан да плати.

Чланом 4. Закона дефинишу се услови за пружање бесплатне правне помоћи.

Бесплатна правна помоћ може се пружити држављанину Републике Србије, лицу без држављанства које законито борави у Републици Србији, страном држављанину коме је одобрено стално настањење у Републици Србији и другом лицу које има право на бесплатну правну помоћ према другом закону или потврђеном међународном уговору ако:

- 1) испуњава услове да буде корисник права на новчану социјалну помоћ сагласно закону којим се уређује социјална заштита или корисник права на дечији додатак сагласно закону којим се уређује финансијска подршка породици са децом, као и члановима његове породице односно заједничког домаћинства, чији је круг одређен овом законима; 2) или не испуњава услове да буде корисник права на новчану социјалну помоћ или на дечији додатак, али би због плаћања правне помоћи из сопствених прихода у конкретној правној ствари испунио услове да постане корисник права на новчану социјалну помоћ или на дечији додатак. На овај начин, утврђивање економског положаја тражиоца бесплатне правне помоћи није превише статично, већ омогућава сагледавање свих релевантних околности у конкретном случају. Овом одредбом се омогућава много ширем кругу корисника да остваре право на бесплатну правну помоћ, нарочито оним лицима која би доживела озбиљне финансијске потешкоће у случају сношења трошкова правне помоћи. Даље прецизирање података које тражилац у овом случају доставља (укључујући податке о приходима, имовини, броју чланова домаћинства, итд.) у циљу стицања статуса корисника регулисано је релевантним подзаконским прописима који доноси министарство надлежно за социјалну заштиту и који се редовно ажурирају.

Затим, трошкови за пружање бесплатне правне помоћи надокнађују се из буџета Републике Србије и у случајевима када бесплатну правну помоћ користе рањиве групе, односно дете о чијем се праву, обавези, односно интересу заснованом на закону одлучује у поступку пред органом јавне власти; лицу према коме се извршава мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи (изречена у кривичном поступку) или заштитна мера обавезног психијатријског лечења (изречена у прекршајном поступку); лице према коме се спроводи поступак делимичног или потпуног лишења или враћања пословне способности; лице које остварује право на правну заштиту од породичног насиља; лице које остварује право на правну заштиту од тортуре односно трговине људима; лица која траже азил у Републици Србији; избеглица, лице под субсидијарном заштитом или интерно расељено лице; особе са инвалидитетом које су корисници услуге смештаја у систему социјалне заштите; дете заштићено кроз услугу смештаја у систему социјалне заштите; деца и млади који су напустили услугу социјалног смештаја до навршене 26 године живота; одрасла и стара лица која су без пристанка на смештају у установи социјалне заштите; и лице које остварује право на утврђивање времена и места рођења сагласно закону којим се уређује ванпарнични поступак.

Commented [ob1]: изгледа да ипак важи за све.

Чланом 5. Закона дефинисан је појам органа јавне власти, који обухвата

организацију или појединца којима су поверена јавна овлашћења, као и орган аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе.

Чланом 6. Закона уређена је садржина бесплатне правне помоћи, која се састоји од пружања опште правне информације, почетног правног савета, правног савета, састављања исправе, састављања јавнобележничке исправе, састављања поднеска, заступања, одбране и посредовања у решавању спорова. Сваки од ових појмова је даље прецизиран у оквиру ове одредбе и одређено је његово значење.

Чланом 7. Закона су утврђени облици пружања бесплатне правне помоћи. Тако, Законом је предвиђено да се бесплатна правна помоћ пружа као примарна и секундарна правна помоћ. Примарна правна помоћ обухвата давање опште правне информације и почетног правног савета, који су доступни свима без испуњавања посебних услова, као и давање правног савета и састављања исправе који су доступни само лицима који испуне услове одређене овим законом, с тим што пружалац може дати правни савет и саставити исправу и лицу које не испуњава ове услове. Секундарна правна помоћ обухвата састављање јавнобележничких исправа, састављање поднесака, заступање, одбрану и посредовање у решавању спорова.

У члану 8. Закона, прецизирани су случајеви у којима није дозвољена секундарна бесплатна правна помоћ, који обухватају привредне спорове; поступак регистрације правних лица; поступак накнаде штете за повреду части и угледа; поступак пред прекршајним судом, осим ако је за прекршај запређена казна затвора и кривичном поступку ако је за кривично дело предвиђена обавезна одбрана; поступак у коме би вредност спора била у очигледној и значајној несразмери са трошковима поступка; поступак у коме је очигледно да не би било изгледа на успех у спору, посебно ако се очекивање странке не заснива на чињеничном стању, односно прикупљеним доказима или је у супротности са позитивним прописима, јавним поретком, и добрим обичајима; када подносилац захтева очигледно злоупотребљава право на бесплатну правну помоћ или друго право.

Чланом 9. Закона дефинисани су појмови пружаоца, тражиоца и корисника бесплатне правне помоћи.

Чланом 10. Закона наведени су пружаоци бесплатне правне помоћи. У зависности од врсте правне помоћи, одређено је да примарну правну помоћ пружају адвокати, јавни бележници, посредници, службе правне помоћи образоване у јединицама локалне самоуправе и други органи јавне власти, удружења у оквиру делатности за коју су регистрована и правни факултет. Када је у питању секундарна правна помоћ, пружају је: а) адвокати и службе правне помоћи у јединици локалне самоуправе, тако што састављају поднеске, заступају или бране кориснике, али само према правилима закона којим се уређује одговарајући поступак; б) јавни бележници, али само у оквиру својих овлашћења одређених законима; и в) удружења у случају кад имају право на подношење тужбе,

односно покретање поступка због повреде права и слобода других лица у складу са одредбама других закона, као и у случају кад имају положај умешача у спору у којем се одлучује о праву, слободи или интересу заснованом на закону у складу са одредбама посебних закона. Дефинисана је и неопходна квалификација лица које пружа бесплатну правну помоћ у служби правне помоћи у јединици локалне самоуправе, удружењу и правном факултету: оно мора бити дипломирани правник.

У члану 11. Закона регулисано је посредовање као посебан облик секундарне бесплатне правне помоћи.

Чланом 12. Закона дата су основна начела бесплатне правне помоћи, која се заснива на: 1) једнакој доступности права на бесплатну правну помоћ, без дискриминације пружаоца, тражиоца и корисника, и омогућавање приступа објектима у којима се пружа бесплатна правна помоћ; 2) очувању интегритета поступка у оквиру којег се пружа бесплатна правна помоћ; 3) савесном, професионалном и независном поступању пружаоца бесплатне правне помоћи и поштовању достојанства тражиоца и корисника бесплатне правне помоћи; 4) усмерености на стварне потребе корисника и праћење његових потреба; 5) подстицању развоја општег правног информисања и саветовања о коришћењу права на бесплатну правну помоћ; 6) подстицању на мирно решавање спорова; 7) делотворности, економичности и одрживости пружања бесплатне правне помоћи; 8) коришћењу и побољшању постојећих професионалних потенцијала за пружање бесплатне правне помоћи; 9) подстицању сарадње пружалаца; 10) јавности рада (управљања, руковођења, одлучивања) на пружању бесплатне правне помоћи; 11) контроли и побољшању ваљаности пружања бесплатне правне помоћи и праћењу начина и исхода пружања бесплатне правне помоћи.

У глави другој Закона (Регистар пружалаца), у чл. 13. до 16, уређен је јединствени Регистар пружалаца бесплатне правне помоћи, предмет регистрације, промена података, као и брисање из Регистра. Чланом 13. Закона уводи се обавеза уписа свих пружалаца у Регистар. Предвиђено је да се пружаоци бесплатне правне помоћи уписују у Регистар који води министарство надлежно за послове правосуђа, као јединствену јавну електронску базу података о пружаоцима бесплатне правне помоћи. Министарство надлежно за послове правосуђа води евиденцију адвоката који пружају бесплатну правну помоћ на посебан начин, тачније, на основу листе адвоката коју доставља Адвокатска Комора Србије, а која непосредно чини саставни део Регистра. Начин уписа и вођење Регистра ближе ће се уредити актом министарства.

Чланом 14. Закона наведени су обавезни подаци који се уносе у регистар. Када се ради о адвокату, јавном бележнику, посреднику и удружењу, у Регистар се уписују подаци који се уписују у именик адвоката, именик јавних бележника, Регистар посредника и Регистар удружења. Када се ради о лицу које ради на пружању бесплатне правне помоћи у служби правне помоћи у јединици локалне самоуправе, удружењу и правном факултету,

као и о одговорном лицу код ових пружалаца, у Регистар се уписује лично име, пребивалиште или боравиште, број телефона и адреса електронске поште. За правни факултет и службу правне помоћи у јединици локалне самоуправе, уписују се назив, седиште, телефонски број и адреса електронске поште. У Регистар се такође уписују и подаци о облику бесплатне правне помоћи коју је пружалац овлашћен да пружа, затим подаци о посебној стручној квалификацији пружаоца или лица које ради на пружању бесплатне правне помоћи код пружаоца. На захтев пружаоца, у Регистар се уписују и подаци о посебностима пружања бесплатне правне помоћи (телефоном, електронском поштом и сл). У случају да је више пружалаца основало уговором заједничку службу правне помоћи, подаци о заједничкој служби уписују се уз податке о сваком пружаоцу.

Чланом 15. Закона предвиђена је обавеза обавештавања о промени података из Регистра, док су чланом 16. Закона предвиђени разлози за брисање из Регистра. Сврха Регистра је да омогући прикупљање података о броју корисника, броју пружалаца, врстама и облицима пружене бесплатне правне помоћи, као и статистичку анализу ових података. Ови подаци ће се користити у циљу праћења и процене функционисања система бесплатне правне помоћи, као и остварених резултата, односно потенцијалних препрека које захтевају побољшање законског оквира. Обавеза регистрације пружалаца је уведена и ради увођења одговорности за пружање правне помоћи. Такође, Регистар ће бити јавна база података, па ће и сами корисници моћи да имају увид у листе пружалаца бесплатне правне помоћи.

У глави трећој Закона (Обавезе пружалаца), у чл. 17. до 22. прописане су обавезе пружалаца бесплатне правне помоћи. Чланом 17. Закона прописано је да савесно и професионално поступање подразумева да се бесплатна правна помоћ пружа самостално, савесно и професионално и сагласно оправданим интересима корисника, као и да пружалац обезбеђује благовремено и делотворно пружање бесплатне правне помоћи. Одредбама овог члана, пружаоцу је забрањено да тражи и да прими накнаду за пружање бесплатне правне помоћи од корисника.

Чланом 18. Закона је предвиђено да пружалац може одбити пружање бесплатне правне помоћи у таксативно наведеним случајевима, који су истовремено и разлози за одбијање захтева за бесплатну правну помоћ приликом подношења захтева. Пружање бесплатне правне помоћи се може одбити: а) ако корисник условљава коришћење бесплатне правне помоћи крајњим исходом, односно успехом у поступку, б) ако се корисник не понаша у границама закона према пружаоцу, в) ако постоји сукоб интереса између корисника и пружаоца, односно лица које пружа бесплатну правну помоћ, у складу са законским прописима, г) ако је секундарна бесплатна правна помоћ одобрена супротно овом закону. У случају да пружалац бесплатне правне помоћи одбије захтев, о томе без одлагања обавештава корисника, као и орган надлежан за одлучивање о коришћењу права (орган управе у јединици локалне самоуправе).

Чланом 19. Закона прописана је обавеза пружаоца да води одговарајућу евиденцију, која садржи лично име сваког корисника коме је је пружио бесплатну правну помоћ и облике пружене бесплатне правне помоћи, као и да доставља редован годишњи извештај министарству надлежном за послове правосуђа. Чланом 20. Закона прописује се да пружалац чува као поверљиве податке до којих је дошао у току пружања бесплатне правне помоћи, а посебно оне који се односе на корисника, предмет и поступак. Заштита ових података обезбеђује се у складу са законом којим се уређује заштита података о личности. У члану 21. Закона је предвиђено да пружалац самостално организује рад на пословима пружања бесплатне правне помоћи, као и да ће министарство прописати јединствене стандарде и минимум техничких услова за пружање бесплатне правне помоћи, а нарочито у погледу обавеза обележавања радних просторија и одређивања радног времена и одговорног лица. Пружалац је дужан да корисницима обезбеди приступ информацијама које се односе на организацију рада на пословима пружања бесплатне правне помоћи.

Чланом 22. Закона прописане су посебне обавезе државних органа, органа јавне власти и јединице локалне самоуправе као пружалаца бесплатне правне помоћи. Овом одредбом се предвиђа да су државни орган и орган јавне власти који одлучују о праву, обавези или интересу заснованом на закону, дужни да организују службу правне помоћи, која бесплатно пружа опште правне информације и почетне правне савете у оквиру њихове надлежности. Ови органи се не уписују се у Регистар, а бесплатна правна помоћ коју пружају финансира се из буџета Републике Србије. Такође, предвиђено је да јединица локалне самоуправе установљава службу правне помоћи и пружа примарну и секундарну правну помоћ према одредбама закона којима се уређују поступци пред судом и другим државним органима, као и да јединица локалне самоуправе може организовати заједничку службу правне помоћи са другим пружаоцем, али не може у потпуности пренети своје обавезе на другог пружаоца.

У четвртој глави Закона (Поступак за остваривање права на секундарну бесплатну правну помоћ), у чл. 23. до 34. детаљно је уређен поступак за остваривање права на секундарну бесплатну правну помоћ. Чланом 23. Закона предвиђено је да се захтев за коришћење секундарне бесплатне правне помоћи подноси органу општинске управе или градске управе или управе града Београда (у даљем тексту: орган управе) – дакле органу управе јединице локалне самоуправе, према месту пребивалишта или боравишта тражиоца, или месту пружања правне помоћи. Захтев се подноси писмено или усмено на записник, а може се поднети и преко законског заступника, пуномоћника или другог лица које подносилац одреди. На захтев се не плаћа такса.

У члану 24. Закона утврђена је садржина захтева која обухвата: а) лично име и адресу пребивалишта, односно боравишта тражиоца и б) опис проблема у вези са којим се тражи бесплатна правна помоћ, као и документа у вези са тим проблемом, уколико су на располагању тражиоцу. Образац захтева прописује министар надлежан за послове

правосуђа.

Чланом 25. Закона прописана је дозвола за одлучивање о захтевима. Дозвола се издаје дипломираном правнику који има преко три године радног искуства на пословима правне струке и потврду о успешно завршеној обуци за примену овог закона. Обуку за примену овог закона организује и води министарство, према пропису који доноси министар. Дозволу издаје министар, на три године. У члану 26. Закона утврђују се разлози за одузимање дозволе ако лице: 1) касни са решавањем о захтевима за одобравање секундарне бесплатне правне помоћи; 2) неоправдано ускраћује тражиоцима право на секундарну бесплатну правну помоћ; или 3) одобрава секундарну бесплатну правну помоћ упркос томе што тражилац злоупотређује право на бесплатну правну помоћ или неко друго право. Решење о одузимању дозволе је коначно у управном поступку.

Чланом 27. Закона прописан је начин на који се утврђују чињенице и прибављају докази потребни за одлучивање, које спроводи орган управе при одлучивања о праву на бесплатну правну помоћ. Орган управе утврђује да ли подносилац захтева испуњава услове за пружање секундарне бесплатне правне помоћи (члан 4) увидом у евиденције којима сам располаже или у документацију која поднета уз захтев или накнадно достављена. Орган управе утврђује статус корисника, односно економско стање тражиоца, у складу са законом којим се уређује социјална заштита односно законом којим се уређује финансијска подршка породици са децом. Имајући у виду да се економски показатељи одређеног домаћинства мењају, одлучено је да се Законом о бесплатној правној помоћи не уводе нови економски критеријуми, већ да се у поступку утврђивања статуса корисника права на бесплатну правну помоћ примењују већ важећи прописи надлежног министарства, који се редовно ажурирају.

Чланом 28. Закона прописано је поступање органа управе. Прописано је да је поступак о захтеву за одобравање секундарне бесплатне правне помоћи хитан и одређени су рокови за поступање органа управе. Имајући у виду прецизно утврђене услове за коришћење бесплатне правне помоћи, Законом је предвиђен кратак рок за одлучивање по захтеву тражиоца. Уколико је тражена допунска документација о испуњености услова, рок се рачуна од дана достављања допунске документације. Имајући у виду хитност одређених ситуација у којима се може наћи тражилац, Законом је предвиђено да изузетно, орган управе доноси одлуку непосредно након пријема захтева, ако постоји опасност од настанка ненадокнадиве штете или ако би тражилац због истека рока изгубио право на предузимање неке радње у поступку.

Чланом 29. Закона прописано је одобравање секундарне бесплатне правне помоћи. Предвиђено је да уколико је захтев основан, дакле ако су испуњени услови из члана 4. и члана 8., орган управе решењем одобрава секундарну бесплатну правну помоћ и у изреци решења упућује подносиоца захтева на регистрованог пружаоца, према правилима које пропише министар. Ово решење садржи у диспозитиву (изреци) и опис проблема у вези са

kojim je trazena besplatna pravna pomoć. Radi sprečavanja mogućih zloupotreba prilikom upućivanja na pružaoca besplatne pravne pomoći, ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa utvrdiće precizna pravila upućivanja.

U članu 30. Zakona propisani su razlozi na osnovu kojih organ uprave odbiја захтев за бесплатну правну помоћ. Предвиђено је да орган управе доноси решење о одбијању захтева за коришћење бесплатне правне помоћи ако утврди да нису испуњени законски услови за остваривање права на секундарну бесплатну правну помоћ из члана 4. овог закона, дакле услови везани за статус корисника, или ако у конкретној правној ствари секундарна бесплатна правна помоћ није дозвољена (члан 8) или ако подносилац захтева условљава пружање бесплатне правне помоћи крајњим исходом или успехом у поступку. Жалба на решење о одбијању захтева подноси се министарству надлежном за послове правосуђа у року од 15 дана од дана пријема решења. Министарство је дужно да о одлучи о жалби у року од 30 дана од пријема жалбе. Решење је коначно у управном поступку.

Чланом 31. Закона предвиђа се обавеза пријављивања промене стања. Од подношења захтева за бесплатну правну помоћ до дана израде коначног обрачуна трошкова бесплатне правне помоћи, корисник је дужан да обавести орган управе о свим променама које би могле имати утицаја на остваривање права на секундарну бесплатну правну помоћ у року од 15 дана од наступања промене. С друге стране, орган управе по службеној дужности укида решење о одобравању секундарне бесплатне правне помоћи, ако после доношења решења сазна да постоје чињенице које указују на то да коришћење секундарне бесплатне правне помоћи није оправдано. Жалба против тог решења подноси се министарству надлежном за послове правосуђа у року од 15 дана од дана пријема решења. Жалба не одлаже извршење решења, а решење о жалби је коначно у управном поступку.

У чл. 32. и 33. Закона, предвиђено је право корисника на притужбу и садржина притужбе. Корисник подноси притужбу министарству, преко органа управе, ако сматра да је пружалац неоправдано одбио пружање примарне бесплатне правне помоћи или одобрене секундарне бесплатне правне помоћи, да не пружа бесплатну правну помоћ савесно или професионално, да не поштује његово достојанство или ако тврди да пружалац тражи од њега накнаду за пружање бесплатне правне помоћи. На притужбу се не плаћа такса. Притужба садржи лично име и адресу боравишта корисника, копију решења о одобравању секундарне бесплатне правне помоћи и опис проблема који је настао поводом пружене бесплатне правне помоћи.

Чланом 34. Закона, у циљу статистичке обраде података и обезбеђивања надзора над спровођењем овог закона, прописано је вођење евиденције и прикупљање података о примени Закона. Прописано је да орган управе води евиденцију која садржи захтеве за одобравање бесплатне секундарне правне помоћи, решења која су донета о захтеву за одобравање бесплатне секундарне правне помоћи и решења о укидању решења о

одобравању секундарне бесплатне правне помоћи.

У глави петој Закона (Финансирање система бесплатне правне помоћи), у чл. 35. до 39, прописани су накнада за пружање бесплатне правне помоћи, тарифа за пружање услуга, накнада по тарифи, пројектно финансирање из јавних прихода, као и враћање примљених средстава. Чланом 35. предвиђено је да се секундарна бесплатна правна помоћ финансира из буџета Републике Србије и буџета јединице локалне самоуправе, док се и примарна и секундарна бесплатна правна помоћ могу финансирати из донација. Секундарна бесплатна правна помоћ коју пружа служба правне помоћи у јединици локалне самоуправе финансира се из буџета јединице локалне самоуправе. У осталим случајевима, јединица локалне самоуправе сноси 50% накнаде за пружање секундарне бесплатне правне помоћи, док 50% накнаде сноси Република Србија, преко министарства. Република Србија из буџета надокнађује трошкове адвоката, јавног бележника и посредника за пружање секундарне бесплатне правне помоћи у конкретном предмету у складу са одредбама овог закона. Остали пружаоци могу надокнадити ове трошкове на основу пројектног финансирања из јавних или других прихода, а пружање правне помоћи може се финансирати из сопствених прихода, односно *про боно* пружањем услуга, у складу са већ постојећом праксом. Одлука да се финансирање накнаде за пружање бесплатне правне помоћи подели између буџета јединица локалне самоуправе и буџета Републике Србије је донета у циљу увођења јаче одговорности приликом одобравања захтева за секундарну бесплатну правну помоћ.

У складу са чланом 36. Закона, тарифу за накнаду трошкова за пружање бесплатне правне помоћи утврђује Влада, на предлог министра надлежног за послове правосуђа. Да би накнадио трошкове по тарифи, пружалац подноси органу управе на оверу: а) захтев за плаћање накнаде за пружену секундарну бесплатну правну помоћ, б) доказе о пруженој секундарној бесплатној правној помоћи у конкретној правној ствари и в) коначни обрачун накнаде за пружену секундарну бесплатну правну помоћ. Кад Република Србија и јединица локалне самоуправе заједнички носе накнаду за пружену секундарну бесплатну правну помоћ, јединица локалне самоуправе исплаћује пружаоцу целокупну накнаду и министарству доставља обрачунски захтев за исплату 50% исплаћене накнаде, као и оверени коначни обрачун накнаде за пружену секундарну бесплатну правну помоћ. Ближа правила о поступку плаћања накнаде за пружену секундарну бесплатну правну помоћ прописује министар.

Чланом 38. Закона утврђују се правила пројектног финансирања из јавних прихода, при чему се предвиђа да се средства намењена пројектном финансирању пружања бесплатне правне помоћи која се обезбеђују из јавних прихода, могу пренети само оном пружаоцу који је регистрован у складу са одредбама овог закона, али и адвокатским коморама (које, разуме се, нису регистроване као пружаоци).

У члану 39. Закона регулисано је враћање примљених средстава. Република Србија

има право да од корисника захтева враћање средстава која су пружаоцима исплаћена за пружање секундарне бесплатне правне помоћи: 1) ако је коришћење секундарне бесплатне правне помоћи остварено на основу нетачних или неистинитих података; 2) ако корисник није пријавио промену стања, а она је могла да изазове укидање решења о секундарној бесплатној правној помоћи; 3) ако је у надзору над законитости рада пружаоца утврђена злоупотреба права корисника на секундарну бесплатну правну помоћ; и 4) ако је право на новчану социјалну помоћ или дечији додаток престало због исхода поступка у коме је пружена секундарна бесплатна правна помоћ.

На наведеним средствима се установљава заложно право Републике Србије у складу са правилима о залози на потраживањима. Уводи се обавеза пружалаца бесплатне правне помоћи да се у поступку брину за надокнаду и наплату трошкова према правилима струке с пажњом доброг стручњака. Прописано је да је Република Србије дужна да 50% од враћених средстава одмах уплати јединици локалне самоуправе када су заједнички сносили накнаду за пружену секундарну бесплатну правну помоћ. Ближа правила о начину враћања примљених новчаних средстава прописује министар надлежан за послове правосуђа.

У глави шестој Закона (Бесплатна правна помоћ у прекограничном спору), у чл. 40. до 48, у правни поредак Републике Србије преноси се Директива 2003/8/ЕУ о побољшању приступа правди у прекограничним споровима кроз утврђивање минималних заједничких правила, у вези са правном помоћи у таквим споровима. Овим одредбама утврђује се појам прекограничног спора, услови за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничном спору, поступак подношења захтева за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничним споровима у Републици Србији и одлучивање о захтеву, као и врсте трошкова које обухвата бесплатна правна помоћ у прекограничним споровима. Прописано је и подношење захтева за бесплатну правну помоћ у прекограничним споровима у другој држави чланици Европске уније и обрасци за подношење захтева. Ове одредбе ступају на снагу даном приступања Републике Србије Европској унији.

У глави седмој Закона (Надзор), у чл. 49. до 53, прописан је надзор над спровођењем закона, контрола ваљаности пружене бесплатне правне помоћи и Савет за праћење система бесплатне правне помоћи. Чланом 49. Закона прописан је надзор над законитошћу рада пружалаца бесплатне правне помоћи, који врши министарство. У вршњу надзора, министарство може захтевати ванредне извештаје од пружаоца за период за који је пружалац дужан да чува податке у складу са законом и податке о раду пружалаца у циљу утврђивања стања пружања бесплатне правне помоћи, упозорити на уочене неправилности и одредити мере и рок за њихово отклањање. У случају непоступања по упозорењу, министарство доноси решење о брисању из Регистра. Како би се обезбедила јавност у раду, министарство на својој интернет страници објављује редован годишњи извештај о надзору над законитошћу рада пружалаца до 31. марта текуће године за

претходну годину.

Чланом 50. Закона прописана је контрола ваљаности пружања бесплатне правне помоћи, у оквиру које се испитује да ли пружалац савесно и професионално пружа бесплатну правну помоћ. Поступак контроле ваљаности пружања правне помоћи покреће министарство: 1) кад у надзору над законитишћу рада уочи да постоји сумња о томе да ли пружалац савесно и професионално пружа бесплатну правну помоћ; или 2) поводом притужбе корисника или органа пред којим се води поступак, а у којој подносилац притужбе наводи да пружалац не пружа бесплатну правну помоћ савесно или професионално.

Чланом 51. Закона прописан је поступак контроле ваљаности. Ако се у поступку контроле ваљаности који води министарство уоче недостаци у савесном и професионалном пружању бесплатне правне помоћи, министарство сачињава и доставља иницијативу за утврђивање одговорности пружаоца органима који су за то надлежни. Ако је пружалац адвокат или јавни бележник, за утврђивање одговорности надлежни су Адвокатска комора Србије и Јавнобележничка комора. Уколико је пружалац служба правне помоћи у јединици локалне самоуправе, контролу ваљаности спроводи надлежни орган који се одређује према закону којим се уређује локална самоуправа, а ако је пружалац посредник надлежно је министарство. Ако је пружалац удружење или правни факултет, надлежна је посебна комисија за контролу ваљаности, коју споразумно бирају представници удружења и правних факултета и која има десет чланова, и то: пет из реда удружења, четири из реда правних факултета и једног представника адвоката.

Чланом 52. Закона регулисан је поступак утврђивања одговорности. Предвиђено је да, када је иницијатива састављена на основу притужбе корисника или органа пред којим се води поступак, притужба се доставља и пружаоцу и органу који је надлежан за утврђивање одговорности пружаоца. Орган који је надлежан за утврђивање одговорности пружаоца води поступак контроле ваљаности сагласно закону, етичком кодексу и својим правилима и доставља одлуку министарству. Ако надлежни орган донесе решење о утврђивању несавесног или непрофесионалног пружања бесплатне правне помоћи, министарство доноси решење о брисању из Регистра. До доношења решења, Адвокатска комора Србије или Јавнобележничка комора могу пружаоцу који је адвокат или јавни бележник забранити пружање бесплатне правне помоћи, ако је очигледно да је поступао несавесно или непрофесионално. У осталим случајевима, ту забрану изриче министарство.

Чланом 53. Закона уводи се Савет за праћење система бесплатне правне помоћи, који се оснива као повремено радно тело Владе. Ово тело се оснива ради праћења и побољшања пружања бесплатне правне помоћи.

У глави осмој Закона (Казнене одредбе), у члану 54, утврђени су прекршаји због повреде одредаба овог закона.

Глава девета Закона (Прелазне и завршне одредбе), у чл. 55. до 57, прописано је да ће се прописи који су неопходни за спровођење закона донети у року од шест месеци од дана његовог ступања на снагу, као и да ће се закон примењивати од 1. јануара 2017. године. Чланом 56. Закона утврђује се рок од дванаест месеци од дана ступања на снагу овог закона у коме су органи јавне власти и јединице локалне самоуправе из члана 19, став 1. и 2. овог закона дужни да организују, односно образују службу бесплатне правне помоћи. Одредбе чл. 40. до 48. Закона које садрже одредбе Директиве 2003/8/ЕУ о побољшању приступа правди у прекограничним споровима кроз утврђивање минималних заједничких правила, у вези са правном помоћи у таквим споровима, примењују се од дана приступања Републике Србије Европској унији.

Одложена примена Закона је неопходна како би се донели неопходни подзаконски акти, обезбедила потреба буџетска средства и извршиле све неопходне припреме за његову примену.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Основни услов за функционисања система бесплатне правне помоћи, који се уређује овим законом је обезбеђење средстава за његово финансирање. У том смислу, за спровођење овог закона ће бити потребно обезбеђење додатних финансијских средстава.

Кључна питања која се односе на финансирање овог закона односе се на администрирање закона, трошкове услуга бесплатне правне помоћи (процену броја корисника и врсте услуга које се односе на структуру судских предмета у којима се користи бесплатна правна помоћ).

У том смислу, за спровођење овог закона ће бити потребно обезбеђење додатних средстава, која се могу груписати у две квалитативне целине и то:

а) процена потребних финансијских средстава за стручно-административне послове и друге пратеће трошкове у поступку одобравања бесплатне правне помоћи, и

б) процена потребних финансијских средстава, на име исплате услуга пружања бесплатне правне помоћи, па је у наставку образложења овог дела закона тако и поступљено.

1.Процена потребних финансијских средстава за стручно-административне послове и друге пратеће трошкове у поступку одобравања бесплатне правне помоћи указује да у Министарству надлежном за спровођење овог закона, треба да се, у оквиру надлежне организационе јединице која је према акту о унутрашњем уређењу и задужена

за ове послове, повећа број запослених за 5 (4 запослена и 1 руководилац одељења) са високом стручном спремом у Сектору за правосуђе, који би извршавали послове праћења и надзора над системом бесплатне правне помоћи у Републици Србији, статистичку анализу прикупљених података о броју и структури корисника, вођења Регистра пружалаца бесплатне правне помоћи, као и разматрања притужби поводом спровођења овог закона. Такође је неходно да се планира пријем још 4+1 запослених, са високом спремом у Сектору за материјално - финансијске послове, који би се бавили пословима планирања, односно старали би се о припреми одговарајуће финансијске и друге пратеће документације и спровођење поступка буџетирања средстава, исплате, евиденција, извештавања и других финансијских послова који се односе на обезбеђење и извршавање средстава за спровођење система бесплатне правне помоћи у Републици Србији.

Имајући у виду све наведене врсте трошкова, потребно је обезбедити годишње, почев од 2016. године укупно 306.360 € или 35.121.114 динара, на име финансирања стручних и административних послова у поступку одобравања и спровођења поступка бесплатне правне помоћи за запошљавање 10 службеника, јер се ради о новој функцији Министарства правде и новом закону који се први пут уводи у правосудни систем Србије. Број службеника је процењен према планираном броју предмета односно броју корисника, као и према искуствима државних органа у окружењу, а пре свега у Словенији и Хрватској, које имају сличне административне капацитете за извршавање послова државне управе ове врсте и то за значајно мањи број предмета у току године.

2.Када су у питању потребна финансијска средства, на име исплате услуга пружања бесплатне правне помоћи, која се први пут уређује на овакав начин - посебним законом, указујемо да се, при процени износа потребних средстава пошло од следећих битних елемената:

- чињенице да је у Републици Србији потреба за пружањем бесплатне правне помоћи изузетно велика. На овакав закључак упућују подаци о броју, структури и социоекономском положају становништва и тренд пораста потребе за судском заштитом, а посебно становништа тзв. „рањивих група”.

- да у судској статистици не постоје обједињени подаци о броју окривљених којима је по службеној дужности постављен бранилац,

- да у овом моменту не постоји могућност прикупљања веродостојних статистичких података на нивоу државе.

Имајући у виду наведене чињенице, за процену потребних средстава за исплату услуга бесплатне правне помоћи коришћени су подаци из истраживања које је, за потребе Министарства правде спровела Светска банка, а које је приказано у материјалу под називом: 'Serbian Free Legal Aid Fiscal Impact

Analysis', World Bank Multi-Donor Trust Fund for Justice Sector Support (MDTF JSS), достављеном Министарству 26. децембра 2013. године.

На основу наведене анализе, релевантни подаци који су коришћени за процену потребних финансијских средстава су приказани у следећој табели:

	Укупно становништво	ЕУ Ризик сиромаштва (60% норме)	ЕУ Ризик сиромаштва (40% норме)	ЕУ Ризик сиромаштва (70% норме)	Србија Апсолутна линија сиромаштва (% становништва на или испод црте)	Србија становништво које остварује услове за услуге соц. помоћи (2011)
Појединци	7120666	18,3 %	6,5 %	25,3 %	9,2 %	8,2 %
		1303082	462,843	1,801,528	655,101	584828
Појединци ("рањиве групе")					1.270.000	5,0 % 63.500
Свега појединци						648328
Свега судских предмета						86417
Укупно судских предмета	1040997	190502	67,665	263,372	95,772	85,498
Појединци ("рањиве групе") +10,9%						9319
Парнични поступак	40096	7338	2,606	10,144	3,689	3,293
Кривични поступак	184070	33685	11,965	46,570	16,934	15,118
Оставина	73753	13497	4,794	18,660	6,785	6,057
Поступци накнаде штете	141343	25866	9,187	35,760	13,004	11,609

Осим броја становника за које се процењује према овој анализи да остварују услове за услуге социјалне помоћи (584.828), предвиђено је да бесплатну правну помоћ могу изузетно користити на терет буџетских средстава и други потенцијални корисници бесплатне правне помоћи (тзв. "рањиве групе" - физичка лица која не испуњавају услове да буду корисници права на новчану социјалну помоћ у складу са законом којим се уређује социјална заштита, односно корисници права на дечији додатак у складу са законом којим се уређује финансијска подршка породици са децом, ако би она због финансирања правне помоћи из сопствених прихода у конкретном случају ушла у круг лица која испуњавају услове за коришћење ових права).

На основу расположивих података Тима Владе Републике Србије за социјално укључивање и смањење сиромаштва, а према Методологији варијације линије сиромаштва (од укупно 1.270.000 лица, процењено је да ће се 5% јавити као потенцијални корисници овог права), на установљени број становника, потенцијалних корисника бесплатне правне помоћи (584.828), треба додати још 63.500 потенцијалних корисника (тзв."рањиве групе"), што је укупно потенцијалних корисника 648.328 (584.828+63.500) или за 10,9% више од броја установљеног наведеном анализом Светске банке.

Други битан елемент за утврђивање висине финансијских средстава потребних за спровођење овог закона је укупан број судских предмета и њихова структура (истрага/кривица, парница, ванпарница, извршење и остало), где су такође коришћени подаци из наведене анализе Светске банке.

Према тим подацима, укупан број судских предмета на годишњем нивоу, у којима један од учесника може бити корисник права на бесплатну правну помоћ је процењен на око 95.000 судских предмета. При процени се пошло од података из наведене анализе, по којој је од укупног броја судских предмета (1.040.997), применом истог процента као и за потенцијалне кориснике (8,21%), добијен потенцијални број предмета од око 85.500 за ову популацију, с тим што је тај број увећан за још 10,9% за тзв. рањиве групе (9.320), тако да укупно износи 94.820 судских предмета.

Процењена структура тако класификованог укупног броја судских предмета је, према подацима из наведене анализе приказана у следећој табели:

Оквирне процене трошкова услуга бесплатне правне помоћи, применом 100% тарифе (у РСД)						
Опис	Структура судских предмета					структура у %
	Истрага/ кривица	Парница	Ванпарнични поступак	Извршење	Укупно	
1	3	4	5	6	7	8
А) Основни судови						

Обим предмета	22122	10587	22633	17669	73011	77,0
Структура предмета у %	30,3	14,5	31,0	24,2	100,0	
Пондерисани просек по предмету	118772	75329	93895	14996	79.647	
Обрачунати трошкови предмета	2627513735	797477615	2125164032	264959255	5.815.114.637	56,7
Б) Виши судови						
Обим предмета	17840	3468	502		21809	23,0
Структура предмета у %	81,8	15,9	2,3		100,0	
Пондерисани просек по предмету	189772	273472	210330		203.553	
Обрачунати трошкови предмета	3385487314	948299985	105503000		4.439.290.299	43,3
Укупно А+Б						
Предмети	39962	14054	23135	17669	94820	100,0
Износ	6013001049	1745777600	2230667032	264959255	10.254.404.937	100,0

Приказани подаци у наведеној табели односе се на врсте услуга у коришћењу бесплатне правне помоћи, зависно од тога да ли су поступци пред нижим или вишим судовима и да ли се ради о поступцима у истрази, кривици, парници, затим ванпарничном поступку, извршном поступку или осталим поступцима у правосуђу, као и висину трошкова накнаде пружаоцима појединих врста услуга и начин обрачуна накнаде.

У основним судовима, према подацима из наведене анализе, кривични поступак у просеку подразумева тарифне накнаде од 118.772 динара, а грађански поступак 75.329 динара, док је ванпарнични поступак са просечном тарифном накнадом од 93.895 динара, а извршни 14.996 динара.

Трошкови заступања пред вишим судовима су значајно већи (због сложености, обимности и тежине предмета), тако да кривични тарифи износе 189.772 динара, грађанске парнице у просеку 273.472 динара, а ванпарнични поступци 210.330 динара.

Подаци из Табеле показују да би, применом пуне адвокатске тарифе за накнаду услуга пружања бесплатне правне помоћи, очекивани трошкови би износили 5,8 милијарди динара, пред нижим судовима и 4,4 милијарде, пред вишим судовима или укупно 10,2 милијарде динара годишње, за потпуну годишњу реализацију система бесплатне правне помоћи, под претпоставком да се сви предмети (94.820 судских предмета) реше у једној години (колона 7).

С обзиром на процедуре и процес примене закона, који по природи посла захтева временски трајање поступака, а и процени из наведене анализе, да ће у првој години примене овог закона бити потребно обезбеђење око 31,6% средстава за предмете пред основним судовима и око 41,2 % предмета пред вишим судовима, што укупно износи око 32.000 судских предмета (око 23.000 пред основним судовима и око 9.000 предмета пред вишим судовима), а уз примену 40% тарифе, по којој би се исплаћивала накнада за ове услуге, износ потребних средстава би, уместо 10,2 милијарде годишње износио око 1,5 милијарди динара.

Структура процењених трошкова по врстама поступака и овом броју предмета (32.000), приказана је у следећој табели:

Оквирне процене годишњих трошкова услуга беспл. пр. пом. на 32.000 предмета (40% тарифе) - (у € по ср. курсу 1€ = 114,64, на дан 31.12.2013.)						
Р.бр.	Опис	Структура судских предмета				
		Истрага/ кривица	Парница	Ванпарнични поступак	Извршење	Укупно
1	2	3	4	5	6	7
А) Основни судови						
1.	Укупан обим предмета	22.122	10.587	22.633	17.669	73.011
2.	31,6%	6991	3345	7152	5583	23071
	Просек у РСД Тарифа -40%	47.509	30.132	37.558	5.998	
4.	Просек у € - Тарифа -40%	414	263	328	52	
5.	Износ у РСД	332117736	100801171	268620734	33490850	735030490
6.	Износ У €	2897049	879284	2343168	292139	6411641
Б) Виши судови						
1.	Укупан обим предмета	17.840	3.468	502		21.809
2.	41,2	7350	1429	207	0	8985
3.	Просек у РСД - Тарифа -40%	75.909	109.389	84.132		
4.	Просек у € - Тарифа- 40%	662	954	734	0	
5.	Износ у РСД	557928309	156279838	17386894	0	731595041
6.	Износ У €	4866786	1363223	151665	0	6381673
В) Укупно А+Б						

1.	Обим предмета-укупно -око 95.000	39.962	14.054	23.135	17.669	94.820
2.	Обим предмета-око 32.000 годишње (31,6%+41,2%)	14341	4774	7359	5583	32057
3.	Износ у РСД Тарифа -40%	890046046	257081008	286007628	33490850	1.466.625.531
4.	Износ у €/ Тарифа -40%	7358185	2125339	2364481	276875	12.124.880
Г)	Запослени за 1 годину (10 запослених са високом спремом)					
	у РСД					11.707.037
	у €					102.120
Д)	Укупни трошкови за 1 годину (услуге и запослени) - (В+Г)					
	у РСД					1.478.332.568
	у €					12.227.000
Ђ)	Укупни трошкови за 3 године (услуге и запослени)					
17.	у РСД					4.434.997.704
18.	у €					36.681.000

Укупан износ средстава за једну годину, за исплату накнада за услуге бесплатне правне помоћи и трошкове запослених који ће обављати ове послове износи 1.478.332.568 динара (12.227.000 €), од чега 1.466.625.531 динара (12.124.880 €), за накнаде извршених услуга бесплатне правне помоћи и 11.707.037 динара (102.120 €) за трошкове запослених.

За три године ови трошкови укупно износе 4.434.997.704 динара (36.681.000 €) и то: за накнаде 4.399.876.593 динара (36.374.640 €), док за запослене 35.121.114 динара (306.360 €).

3. Извори средстава за финансирање бесплатне правне помоћи

Извори средстава за финансирање бесплатне правне помоћи, како је овим Нацртом предвиђено, су буџет Републике Србије, буџети локалне самоуправе и други извори (донације и слично).

Право на правну помоћ гарантовано је у складу са чланом 67. Устава Републике Србије. Наиме, свакоме се, под условима одређеним законом, јемчи право на правну помоћ. Правну помоћ пружају адвокатура, као самостална и независна служба, и службе правне помоћи које се оснивају у јединицама локалне самоуправе, у складу са законом. Законом се одређује када је правна помоћ бесплатна.

Законом о локалној самоуправи детаљније се регулишу процедуре и начин финансирања функција које су у надлежности јединица локалне самоуправе. У складу са тим, чланом 20. Закона о локалној самоуправи (део 2. Правни статус јединице локалне самоуправе, 2.1.1. Надлежност општине), предвиђено је, између осталог, да општина, преко својих органа, у складу с Уставом и законом организује службу правне помоћи грађанима.

Законом о финансирању локалне самоуправе и Законом о буџетском систему уређен је систем финансирања функција локалне самоуправе. У том смислу је за финансирање надлежности јединице локалне самоуправе предвиђено да буџету јединице локалне самоуправе припадају одређени јавни приходи и примања. Поред тога, Законом о финансирању локалне самоуправе је регулисано (члан 4) да су сви приходи јединице локалне самоуправе општи приход буџета јединице локалне самоуправе и могу се користити за било коју намену, у складу са законом и одлуком о буџету јединице локалне самоуправе, сем оних прихода чији је наменски карактер утврђен законом. Имајући у виду ову одредбу, финансирање функција из надлежности јединица локалне самоуправе које се односе на бесплатну правну помоћ је у оквиру редовних надлежности јединице локалне самоуправе.

Нацртом Закона о бесплатној правној помоћи се предлаже да се финансирање бесплатне правне помоћи уреди на начин да укупни трошкови за ове намене поделе тако да се не оптерети само буџет јединица локалне самоуправе, већ да се део трошкова обезбеђује из буџета Републике Србије. У складу са тим, предлаже се да се у буџету Републике Србије први пут, поред средстава из редовних надлежности јединице локалне самоуправе, обезбеде и посебна средства која би била намењена за финансирање бесплатне правне помоћи.

Према предложеном решењу из члана 35. Нацрта Закона о бесплатној правној помоћи, секундарна бесплатна правна помоћ би се финансирала и из буџета Републике Србије и буџета јединице локалне самоуправе, при чему јединица локалне самоуправе сноси 50% накнаде за пружање секундарне бесплатне правне помоћи, док преосталих 50% накнаде сноси Република Србија, преко министарства надлежног за послове правосуђа, укључујући и обезбеђење административних капацитета за спровођење и праћење укупног система бесплатне правне помоћи у Републици. У складу са овим предлогом, а према исказаним проценама трошкова за једну годину, Република би обезбеђивала 745.019.803 динара, а све локалне самоуправе укупно 733.312.76 динара.

